

Høringsnotat

Forslag til endringer Forskrift om tilskudd til frivillige miljøorganisasjoner og allmennyttige miljøstiftelser

Høringsfrist: 28. mai 2021

1. Innledning

Klima- og miljødepartementet (KLD) foreslår endringer i forskrift om tilskudd til organisasjoner og stiftelser for frivillig og allmennnyttig klima- og miljøarbeid. Bakgrunnen for endringene har flere årsaker:

1. Behov for tilleggsbeskrivelser og tydeliggjøring av ulike deler i tilskuddsregelverket
2. Ivareta endringer som følge av regionreformen.
3. Ivareta vilkårene i EØS-avtalens artikkel 61(1) (statsstøtte).

2. Bakgrunn

Tilskuddsordningen har eksistert siden slutten av 1990-tallet. I starten var ordningen innrettet for de frivillige miljøorganisasjonene, som grunnstøtte til driften av organisasjoner som la til rette for et bredt folkelig engasjement for miljøraken. Organisasjonene skulle stimulere til frivillig og allmennnyttig miljøaktivitet lokalt, regionalt og nasjonalt. I 2011 ble også allmennnyttige miljøstiftelser inkludert i ordningen.

Ordningen har vært søknadsbasert og mottakerne har vært navngitt med beløp i budsjettproposisjonen. Beregning av tilskudd til medlemsorganisasjonene har fulgt en matematisk modell basert på objektive opplysninger om medlemstall, antall lokal- og fylkeslag m.m. Fordeling av tilskuddsmidler til allmennnyttige miljøstiftelser er basert på siste års tildeling. For sammenslutninger av organisasjoner fordeles midlene med like stort tilskudd på basis av siste års tildeling.

I eksisterende tilskuddsregelverk er bevilgningen på posten fordelt med 77 prosent til medlemsorganisasjonene og 23 prosent av tildelingen til miljøstiftelser og paraplyorganisasjoner.

3. De mest vesentlige endringene

Departementet foreslår å endre flere paragrafer i forskriften. I dette kapitlet beskriver vi de mest vesentlige endringene.

3.1. § 1 Formål og virkeområde

Departementet erfarer at det er ulik forståelse av hva formålet innebærer og ønsker å tydeliggjøre formålet i det nye tilskuddsregelverket.

Forslag til ny tekst:

Formålet med tilskuddsordningen er å skape engasjement for klima- og miljøraker, og stimulere til miljøaktivitet lokalt, regionalt og nasjonalt.

Tilskuddsmidlene skal gi støtte til organisasjoner og stiftelser som bidrar til å fremme dette formålet.

3.2. § 3 Allmennnyttig Klima- og miljøstiftelser som kan motta tilskudd

Det er ulike oppfatninger av hva som ligger i begrepet allmennnyttig, og det er ingen entydig definisjon på begrepet. Etter anbefaling fra KUD foreslår departementet derfor å ta dette begrepet ut av forskriften.

Forslag til ny tekst:

Tilskudd kan gis til klima- og miljøstiftelser

- a) med hovedformål for virksomheten innenfor miljøforvaltningens ansvarsområder.
- b) som ikke har fortjeneste som formål.
- c) eventuelle overskudd tilbakeføres til organisasjonens formål. (ny)
- d) ~~som har faglig spisskompetanse av nasjonal betydning.~~ Foreslås fjernet, da dette ikke er målbart.
- e) som er registrert i Frivillighetsregisteret. (ny)
- f) ~~som er registrert i Stiftelsesregisteret.~~ Foreslås fjernet, en stiftelse må uansett være registrert.
- g) som avgir eget årsregnskap og årsberetning i samsvar med bestemmelsene i regnskapsloven.

3.3. Ny paragraf – sammenslutning av organisasjoner som kan motta tilskudd

Forskriften har ingen egen paragraf som gir føringer for hvilke sammenslutninger av frivillige organisasjoner som kan motta tilskudd over ordningen. Departementet ønsker derfor å innarbeide en ny paragraf for å synliggjøre dette bedre.

Forslag til tekst i ny paragraf:

Tilskudd kan gis til demokratisk styrt sammenslutning av frivillige organisasjoner der hver medlemsorganisasjon har stemmerett og oppfyller kravene i første og annet ledd i § 2.

3.4. § 7 Beregning av tilskuddet til frivillige organisasjoner

Kriteriene for tilskuddsberegning til de frivillige organisasjonene foreslås i hovedsak videreført, men det må justeres for endringene pga. regionreformen. Det foreslås å øke poenggivning i punkt a), som gjelder antall medlemmer og medlemsinntekter. Dette fordi dette er et svært viktig kriterie for å ivareta formålet med ordningen.

I pkt. c) har departementet vurdert muligheter for å endre poengskalaen med tanke på mulige endringer av regionreformen. En eventuell endring kan være å gi ett poeng per lokallag og maksimalt 200 poeng. Departementet anbefaler å videreføre skalaen som opprinnelig forskrift har benyttet.

I tillegg foreslås det å endre poenginndelingen i pkt. d), antall fylkeslag, for å ivareta den nye fylkesinndelingen. Et alternativ til skalaen nedenfor er å gi 10 poeng pr fylkeslag, maks 100 poeng, men departementet anbefaler å benytte skala tilsvarende slik opprinnelig forskrift har benyttet. Departementet foreslår at det telles kun ett fylkeslag pr fylke.

Forslag til ny tekst:

- a) Kriteriet for uttelling for antall medlemmer og medlemsinntekter foreslås videreført, men det foreslås at kriteriet benytter en større poengskala. En organisasjon kan maksimalt oppnå 150 poeng.
- b) Uttelling for frivillige organisasjoner og barne-ungdomsorganisasjoner foreslås videreført, gir 100 poeng.
- c) Uttelling for lokallag foreslått videreført. Maksimalt 200 poeng.
- d) Organisasjonens samlede antall fylkeslag gir følgende poeng:

Over 10	100 poeng
9-7	60 poeng

6-3	30 poeng
3-1	10 poeng

Et fylkeslag er en selvstendig geografisk enhet i organisasjonen og et organisasjonsledd mellom lokallag og den sentrale organisasjonen. Fylkeslaget skal bestå av minst tre lokallag, ha vedtekter, eget styre valgt av og blant lokallagene og ha aktivitet i tråd med formålet med ordningen.

En organisasjon gis uttelling for kun ett fylkeslag per fylke.

Organisasjonen må kunne dokumentere antall tellende medlemmer, lokallag og fylkeslag som oppfyller kravene.

3.5. § 8. Beregning av tilskudd til klima- og miljøstiftelser samt sammenslutninger av organisasjoner.

Departementet planlegger at denne delen av ordningen fortsatt skal utgjøre 23% av den totale bevilgningen.

Forskriften gir ingen føring om hva som skal legges til grunn for beregning av tilskudd for nye tilskuddsmottakere på ordningen, innen kategoriene klima- og miljøstiftelser samt sammenslutninger av organisasjoner. Nåværende forskrift gir føring at sammenslutninger av organisasjoner fordeles med like stort tilskudd og på basis av siste års tildeling.

Departementet ønsker å løse opp denne føringen slik at tilskuddsbeløpet for nye søkere på ordningen blir beregnet med bakgrunn i en kvalitativ vurdering.

Forslag til ny tekst:

23 prosent av den totale bevilgningen fordeles til klima- og miljøstiftelser samt sammenslutninger av organisasjoner. Klima- og miljøstiftelser samt sammenslutninger av organisasjoner bevilges tilskudd på basis av siste års tildeling. ~~Sammenslutninger av organisasjoner fordeles med like stort tilskudd og på basis av siste års tildeling.~~ **Tilskudd til nye søkere vurderes med bakgrunn i en helhetsvurdering basert på utgifter, inntekter, omsetning og aktivitetsnivå.**

3.6. Ny paragraf - organisasjoner som har økonomisk virksomhet

EØS-avtalens artikkel 61(1) stiller strenge krav til anvendelse av statlige midler slik at ikke de ulike stater subsidierer eget næringsliv. Tilskuddsmidler som tildeles organisasjonene og stiftelsene kan i hovedsak ikke kryss-subsidiere næringsvirksomhet. Konsekvensene av ulovlig statsstøtte er alvorlige, departementet ønsker derfor å presisere kravene som statsstøtteregeverket setter.

Økonomisk virksomhet er i denne sammenheng også dekkende for begrepene økonomisk aktivitet og næringsvirksomhet. Det finnes ulike beskrivelser av disse begrepene, men i denne sammenheng er det statsstøtteregeverkets definisjon som er relevant.

Overordnet består begrepet av å levere varer eller tjenester i et marked. Hvorvidt en vare eller tjeneste leveres i et marked, vil ofte måtte vurderes på bakgrunn av det regulatoriske rammeverket rundt tjenesten. Begrepet er nærmere avklart gjennom rettspraksis.

En vurdering må derfor gjennomføres særskilt for hvert enkelt tilfelle.

En søker som eventuelt utøver økonomisk virksomhet som en sideaktivitet, diskvalifiseres ikke fra ordningen, men tilskuddsmidlene kan ikke tilflyte den økonomiske virksomheten.

Forslag til tekst i ny paragraf:

Tilskudd utbetalt etter denne forskrift skal ikke kryss-subsidiere økonomisk virksomhet eller vri eller true med å vri konkurransen i EØS-området. Begrepet økonomisk virksomhet skal fortolkes i samsvar med foretaksdefinisjonen etter EØS-avtalens regler om offentlig støtte. Tilskuddsmottakere som har både økonomisk og ikke-økonomisk virksomhet skal ha separate regnskap for disse virksomhetene. Mottakerne må ha interne retningslinjer som sikrer at felleskostnader fordeles på en forholdsmessig måte mellom den økonomiske virksomheten og den ikke-økonomiske virksomheten. Transaksjoner mellom den økonomiske og ikke-økonomiske virksomheten skal baseres på forretningsmessige vilkår.

3.7. Ny paragraf - Bortfall av tilskudd og andre reaksjonsformer

Departementet vil ha et hjemmelsgrunnlag for ulike reaksjonsformer som kan være aktuelle dersom søker har oppgitt feilaktige opplysninger eller at tilskuddet ikke er anvendt etter fastsatte betingelser. Denne paragrafen erstatter delvis § 12.

Forslag til tekst i ny paragraf:

Klima- og miljødepartementet kan når som helst kreve framlagt opplysninger som er av betydning for søknaden. Søker plikter straks å melde fra til Klima- og miljødepartementet dersom den blir oppmerksom på at en søknad inneholder ufullstendige eller uriktige opplysninger, eller at uberettiget tilskudd er utbetalt.

Klima- og miljødepartementet kan gjøre vedtak om midlertidig stans i utbetaling av tilskudd til organisasjoner som er under tilsyn for mulig misbruk av denne eller andre statlige tilskuddsordninger.

Dersom det er gitt tilskudd på uriktig eller ufullstendig grunnlag, eller at mottaker ikke anvender tilskuddet i samsvar med fastsatte betingelser, kan vedtak om tilskudd endres og det uriktig utbetalte beløpet kreves tilbakebetalt med tillegg av renter. Ved manglende tilbakebetaling vil organisasjonen ikke være søknadsberettiget før tilbakebetaling er foretatt. Krav om tilbakebetaling er tvangsgrunnlag for utlegg.

4. ADMINISTRATIVE OG ØKONOMISKE KONSEKVENSER

Forutsatt at nivået på den totale bevilgningen og antall mottakere på denne ordningen opprettholdes i tilskuddsåret 2022, vil det nye tilskuddsregelverket kunne opprettholde støtten til de ulike organisasjonene omtrent på 2021-nivå.

Vedlagt følger utkast til endret forskrift.